

AL-FARABI KAZAKH NATIONAL UNIVERSITY

Шешім қабылдау және шешім қабылдау кезеңдері

Мәселені тұжырымдау

Психологиялық кеңес берудегі ең қиын тақырыптардың бірі – шешім қабылдау тақырыбы. Бұл терапевтік жұмысты ерекше ұқыптылықпен жүргізу қажеттілігіне байланысты: клиент қабылдаған шешімдер көп жағдайда маңызды ғана емес, көбінесе оның болашақ өмір жолын анықтайды.

Осыған байланысты шешім қабылдау процесін жүзеге асыруда клиентке сауатты және экологиялық таза психологиялық көмек көрсету мәселесі ерекше өзекті болып табылады. Осы мақала аясында біз осы процестің екі іргелі міндетін шешуге мүмкіндік беретін авторлық әдісті қарастырғымыз келеді:

1

Мүмкін болатын баламалардың максималды санын табуға көмектесу;

2

Семантикалық аспектісіне сүйене отырып, ұтымды шешім қабылдауды экологиялық тұрғыдан жүзеге асыруға көмектесу.

Жағдай - жаңа қиындықтар, әдетте, объектінің жоспарланған траекториясынан мақсатқа қарай ауытқулардың пайда болуымен байланысты. Ол мәселені дұрыс тұжырымдау және тұжырымдау қажеттілігімен сипатталады, оның өзектілігі тұтастай алғанда айқын. Бұл ғылыми, өндірістік, техникалық және басқа да мәселелер болуы мүмкін. Жаңа мүмкіндіктер жағдайы ғылыми-техникалық прогреске тән, өйткені ғылымның, техниканың және технологияның жетістіктері еңбекті, өндірісті және басқаруды ұйымдастыруды жақсарту үшін түбегейлі жаңа мүмкіндіктер жасайды.

Шешім қабылдау үшін шектеулер мен критерийлерді тұжырымдау. Мәселені шешудің мүмкін жолдарын анықтамас бұрын, шешім қабылдау және іске асыру үшін қажет болуы мүмкін (уақытша, материалдық, еңбек және т.б.) ұйымның қолда бар ресурстарын талдап, тиісті шектеулерді тұжырымдау қажет. Сонымен қатар, проблема мен шектеулердің себебі ұйымнан тыс күштер болуы мүмкін - мысалы, заңдар мен басқа ережелер, мысалы, басшы өзгертуге құқылы емес. Егер мұндай шектеулер анықталмаса, онда іс-әрекеттің нақты емес бағыты таңдалуы мүмкін, бұл проблеманы шешудің орнына күшейтеді.

Уақытша тұрғыдан алғанда, барлық дерлік басқарушылық шешімдер уақыт өте келе қабылданады. Бұл барлық балама нұсқаларды пысықтау мүмкін еместігінен және ресурстарды тиімсіз пайдаланудан қабылданатын шешімдердің сапасын төмендетуі мүмкін. Сондықтан проблемалық жағдайларды уақтылы анықтау үлкен рөл атқарады, бұл шешімді дайындауға барынша көп уақыт қалдырады.

Баламаларды анықтау.

- Бұл кезеңде мәселені шешудің балама нұсқалары анықталып, тұжырымдалады. Ең дұрысы, мәселенің себептерін жою үшін барлық мүмкін әрекеттерді анықтап, сол арқылы ұйым өз мақсаттарына қол жеткізген жөн. Алайда, іс жүзінде Көшбасшының әр балама тұжырымдау және бағалау үшін жеткілікті білімі немесе уақыты сирек болады.
- Сонымен қатар, баламалардың өте көп санын қарастыру, егер олар нақты болса да, көбінесе мәселені шешу процесін қиындатады және кешіктіреді. Сондықтан, көшбасшы, әдетте, байыпты қарау үшін таңдау нұсқаларының санын ең қажет болып көрінетін бірнеше баламамен шектейді. Бұл ретте басты рөл тәжірибе мен интуиция басшысы.

Іске асыру және ұйымдастыру

Басқару қызметінің тиімділігі үшін жұмыс күнін дұрыс құру және міндеттерді дұрыс бөлу және басымдық беру қажет.

Тапсырмаларды орындауды тездету үшін менеджер жұмыстың бір бөлігін тапсыруы керек.

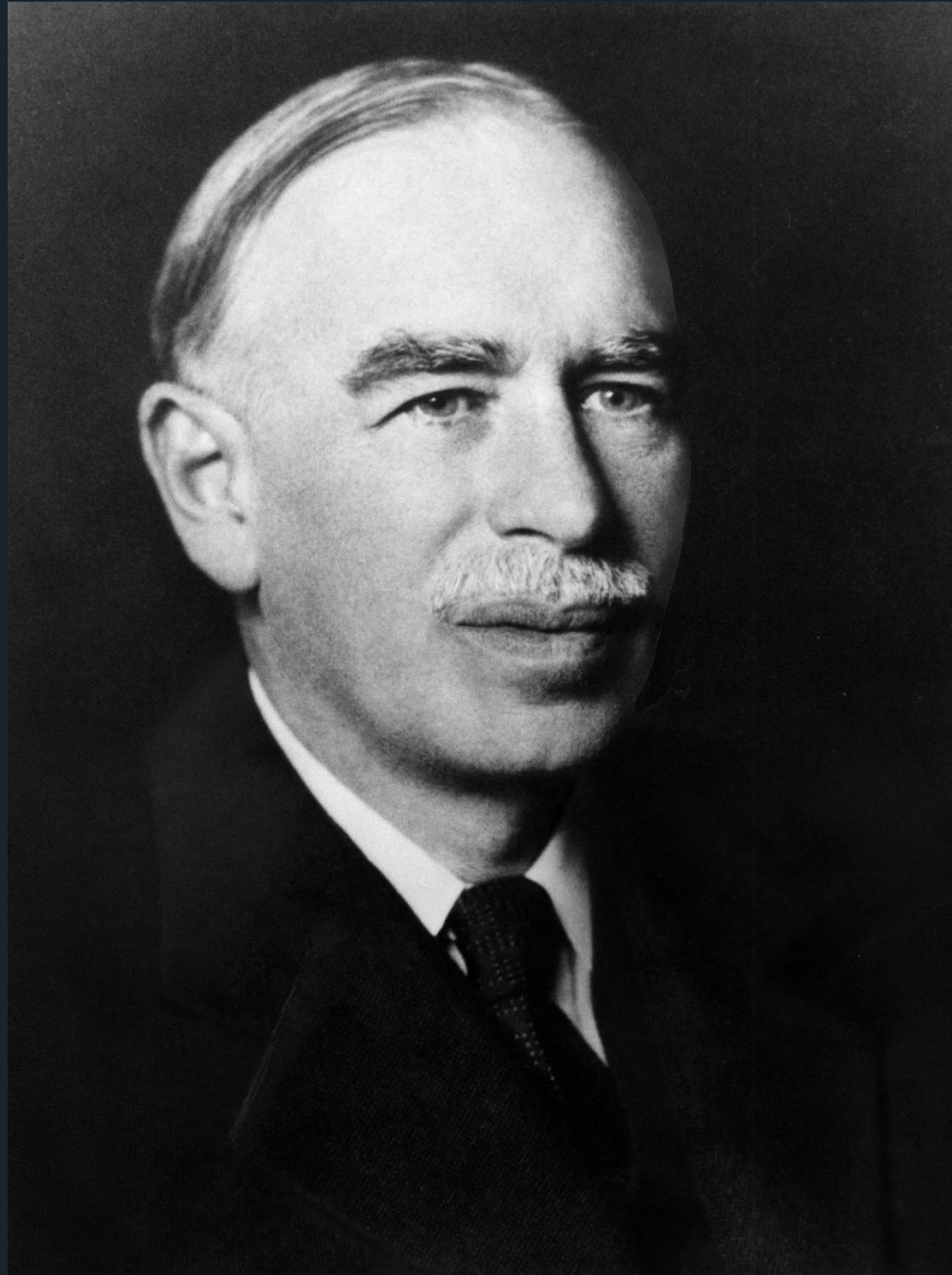
Жұмысты тиімді тапсыру үшін:

- Әрбір қызмет түрі үшін жауапкершілік пен өкілеттікті анықтау
- Егжей-тегжейлі нұсқаудан аулақ болу
- Бағыныштылар үшін қорытынды жасамау
- Бағыныштыларды бастамаға шақыру
- Қол астындағылардың жұмысындағы кейбір сәтсіздіктерге сабырлық таныту керек.

ТАҢДАУ ЖӘНЕ ШЕШІМ ҚАБЫЛДАУ ПСИХОЛОГ ИЯСЫ

1. Белгісіздік және шешім қабылдау процесі жағдайында таңдау
2. Нәтижелердің пайдалылығы мен ықтималдылығын бағалау
3. Экономикалық мінез-құлықтағы ұтымдылық және иррационалдық
4. Таңдау мен шешім қабылдауға әсер ететін факторлар

Белгісіздік принципі

Дж.М.Кейнс: барлық экономикалық өмір болашақтың белгісіздігі жағдайында өтеді

- «неоклассикалық уақыт» (J.V. Say)
- «Кейнсиандық уақыт» (Дж.М. Кейнс)

Күту түрлері:

- инвестиция
- инфляциялық

